

TRAŅU PILIS UN PILSKALNI

TRAŅU PILSĒTAS VĒSTURE

TraŅu vēsture sākas Vecajos Traķos, mazā ciematā trīs kilometru attālumā. Leģendas vēsta, ka Vecos Traķus dibinājis Lietuvas lielkņazs Ģedimins.

...Reiz Lietuvas lielkņazs Ģedimins, kurš dzīvoja tā laika galvaspilsētā Ķernavē, nolēma doties medībās šalcošā mežā, kas atradās Neris upes otrā krastā. Majestātisko ozolu ieskaits viņš ieraudzīja skaistu kalnu, kas bija pacēlies virs līdzenumiem. Šī brīnišķīgā vieta viņam nāca pie sirds un viņš nolēma šeit uzcelt pili. Tā 14. gadsimta sākumā radās pils un netālu sāka celt pilsētu, ko šodien sauc par Vecajiem Traķiem. Ģedimins šurp pārcēla Lietuvas galvaspilsētu, taču ne uz ilgu laiku.

Rakstiskos avotos šis apvidus pirmo reizi minēts 1337. gadā, Krustnešu ordeņa hronista Vīganda Marburgieša hronikā. XIV gadsimta otrajā pusē Vecajos Traķos jau stāvējusi ķieģeļu pils. 1345 – 1382. gadā valdīja šeit dzīvojošais Traķu un Žemaitijas hercogs, Ģedimina dēls Kēstutis. Ap 1350. gadu šeit dzimis Lietuvas slavenākais viduslaiku valdnieks Vītauts (1392–1430 Lietuvas lielkņazs).

Zināms, ka Traķu nosaukums cēlies no vārda trakas, kas nozīmē “paaugstinājums mežā”. Vecās birzis un meži izzuda, un apvidus nosaukumā iesakņojās senās ainavas atmiņa.

13.–15. gadsimtā lietuviešiem nācās daudz cīnīties. Visbīstamākais ienaidnieks bija Teitoņu (krustnešu) ordenis. Vecā Traķu pils – liecinieks cīņām ar krustnešiem. 1391. gadā pils tika nopostīta un vairs netika uzcelta no jauna. Pēc pils uzcelšanas Jaunajos Traķos Veco Traķu pils zaudēja savu nozīmi un netika būvēta no jauna. Šodien tās vietā redzam 19. gs. beigās celto neogotikas stila baznīcu. Tās sienas balstās uz 1405. gadā benediktiešu mūku celtās baznīcas pamatiem. 1998. gadā Traķu vēsturiskais nacionālais parks sācis īstenot projektu “Vītauta Lielā ceļš”. Blakus ceļam uz Vecajiem Traķiem uzcelti deviņi kapličas stabi.

1377. gadā Krustnešu ceļu aprakstos tika pieminēti Jaunie Traķi – šodienas Traķu pilsēta. Traķi izauga 14. gadsimta otrajā pusē, pēc Pussalas ķieģeļu pils uzcelšanas un aizsardzības sistēmas izveides, kas sastāvēja no Veco Traķu, Strēvas, Bražuoles un citām pilīm. No 14. gs. sākuma pilsētai bija pašpārvalde.

14.–15. gadsimtā Traķi ieņēma nozīmīgu vietu cīņā pret krustnešiem. 1392.–1492. gadi – pilsēta – nozīmīga lielkņaza rezidence. Traķos un to apkārtnē dzīvoja lietuvieši, krievi, poļi, kā arī tatāri un karaīmi, kas sargāja lielkņaza pilis.

15. gadsimta sākumā Traķos celtais rātsnams līdz mūsdienām diemžēl nav saglabājies. 16. gadsimtā pilsētā notika Lietuvas Augstākā tribunāla sēdes, gadatirgus. 16. gs. vidū un 17. gs sākumā Traķos plosījās mēris. 1654.–1667. un 1700.–1721. gadu karu laikā Traķi tika izlaupīti un nodedzināti, un lielāka pilsētas daļa tika izpostīta.

No 1413. līdz 1496. gadam Traķi bija Traķu vojevodistes centrs, no 1496. līdz 1919. gadam ar nelieliem pārtraukumiem – Traķu apriņķa centrs. 1950. gadā Traķi kļuva par rajona centru.

Traķu pilsēta kopš sendienām ir slavena ar harmonisku dažādu nacionālo un reliģisko kopienu līdzāspastāvēšanu. Arī šodien tas atspoguļojas īpatnējā, dažādu arhitektūras tradīciju izraiņinātajā pilsētā. Traķu viesi aicināti vairāk uzzināt par to, kā harmoniski savstarpēji sadzīvo karaīmu, tatāru, pareizticīgo un katoļu tradīcijas un ieražas.

Karaīmi – Lietuvā dzīvojoša turku izcelsmes tauta. Vītauts Dižais, kuru karaīmi sauca par Vatat Bij, kas nozīmē „Karas, kas sagrauj ienaidniekus”, pēc uzvaras kaujas Krimā XIV gs. uz Traķiem pārcēla aptuveni 300 šīs tautības ģimeņu. Pirmie karaīmi bija kunigaīša sargi. Tie apmetās tuvāk pilij, Traķu pussalas ziemeļu daļā, ko arī šodien bieži sauc par Karaīmu galu jeb Mazo pilsētu.

Karaīmu galā esošā kenesa ir vecākā Lietuvā un viena no trim vēl pastāvošajām karaīmu svētnīcām pasaulē! Šeit ir saglabājies arī arhaisks māju fasāžu veids ar trim logiem, kas vērsti uz ielas pusi. Leģenda vēsta, ka karaīmi būvēja mājas, vienu logu veltot Dievam, otru – Vītautam (valdniekam), bet trešo – pašam saimniekam. Taču patiesība tomēr ir saistīta ar bagātību – par nodevu kunigaitim varēja izpirkt logus: mazāk turīgajiem bija pa vienam vai diviem logiem uz ielas pusi.

TRAĶU VĒSTURISKAIS NACIONĀLAIS PARKS

Traķu vēsturiskais nacionālais parks tika izveidots 1991. gadā, ar nolūku aizsargāt Lietuvas vēsturiskā valstiskuma centra kultūras kompleksus ar to autentisko dabas vidi. Īpaša skaistuma parka ainava ir daļēji dabiska un daļēji veidota. Tas aptver 8,2 tūkstoši ha teritoriju, kuru savieno vairāk nekā 32 ezeru sistēma. Parku gleznaini ieskauj pilskalni, cietokšņi, muižas, ciemi un viensētas. Visas Traķu vēsturiskā nacionālā parka sastāvdaļas ir apvienotas integrētā holistikā teritoriālā un vizuālā veselumā, kas atstāj neizdzēšamu iespaidu.

WWW.TRAKAI-VISIT.LT

TRAĶU SALAS PILS

GPS: 54°39'7"N 24°56'0"E

Adrese: Karaimų jela 43C (Galvės ezers, Pilies sala), Trakai

PAR

Traķi piesaista ar savu unikālo, ezeriem bagātu ainavu un viduslaikos būvēto, pagājušajā gadsimtā no gruvešiem piecelto piļu kompleksu. Vectraķu, Traķu pussalas un salas pils – novada vizītkarte, kas atspoguļo ne tikai materiālo (arhitektūras), bet arī garīgo Lietuvas tautas mantojumu. Veidojoties Lietuvas valstij, Traķi bija viena no svarīgākajām pilsētām gan politiski, gan militāri.

XIV-XV gs. uz vienas no daudzajām Galves ezera salām būvētā pils atrodas stratēģiski izdevīgā vietā, to no visām pusēm sargā ūdens. Interesanti, ka, būvējot Traķu salas pili, ezera ūdens līmenis bijis gandrīz 2 metrus augstāks par pašreizējo! Pašreizējās salas vietā tajā laikā bija trīs atsevišķu mazu saliņu grupa.

Tika uzbūvēta jauna gotiskā stila ķieģeļu pils, oriģinālā veidā apvienojot aizsardzības un rezidences funkcijas.

Traķu salas pils – vienkāršību un pieticīgu greznību izstarojošā būve – rāda modernākās XV gs. fortifikācijas, t. i., aizsardzības nostiprinājumu, idejas. Tā uzskatāma par viduslaiku aizsardzības šedevru, vienīgo ūdens pili Austrumeiropā.

Bet no 1409. gada Vītauts Dižais uz šejieni pārcēla valsts galvaspilsētu, tajā arī tika glabāta Lietuvas metrika un Valsts kase. Ar sarkaniem ķieģeļiem apdarinātā varenā pils ilgstoši bija Lietuvas kunigaišu rezidence, kultūras centrs. Šajā pilī 1430. gada 27. oktobrī Vītauts arī nomira.

Visi Lietuvas dižkunigaitijas kunigaiši dzīvojuši Traķu salas pilī. Tikai Žigimants Augsts pārtrauca šo tradīciju, uzbūvējot pili Viļņā, Ģedimina kalna pakājē.

1951. gadā pils teritorijā tika uzsākti plaša mēroga pētniecības darbi, bet 1962. gadā restaurētajā ēkā ievācās Traķu vēstures muzejs. Bez pastāvīgās muzeja ekspozīcijas pils pagalmos un zālēs regulāri tiek rīkotas dažādas izstādes, konferences, mūzikas festivāli un izrādes.

Tiek piedāvātas arī dažādas izglītojošas programmas bērniem un pieaugušajiem. Tāpat kā senajos laikos, Traķu salas pili apmeklē oficiālās ārvalstu delegācijas, šeit tiek pieņemti karaļi, prezidenti, ministri un vēstnieki.

MUZEJS TRAČU SALAS PILI

Kopš 1962. gada Traķu salas pils centrālajā ēkā darbojas Traķu vēstures muzejs, ir iespēja izstaigāt seno pili, apskatīt tās interjeru un daudzos interesantos eksponātus. Apmeklētāji var iepazīties ar Traķu pilsētas, tās piļu un unikālo Traķu zemes vēsturi. Papildu 16 ekspozīciju zāles ir ierīkotas citā pils daļā, ko sauc par kazemātu – no šāviņiem aizsargātu nocietinājumu. Kazemāta zālēs var apskatīt bagātīgu lietišķās mākslas kolekciju – pīpes, pulksteņus, mēbeles, izstrādājumus no porcelāna, stikla un kaula. Šeit ir arī daudz monētu, medaļu, seno karšu, medību trofeju, rotaslietu, sadzīves priekšmetu, bruņu un ieroču, kā arī vērtīgu mākslas darbu. Pavisam kopā muzeja fondos uzskaitīti gandrīz 400 tūkstoši eksponātu!

VĪTAUTA DIŽĀ SVĒTKI

Katru gadu 27. oktobrī – Vītauta nāves dienā – visi tiek aicināti ierasties Traķu salas pilī, lai piedalītos kunigaiša godināšanai paredzētajos vēstures vakaros.

Lielajā zālē tiek pieminēts cienījamu vecumu sasniegušais Lietuvas dižkunigaitis.

IZGLĪTOJOŠĀS PROGRAMMAS

Traķu salas pilī speciāli pils aizsardzības vārtu torņa bēniņos ierīkotajā klasē tiek organizētas dažādas teorētiskās un praktiskās izglītojošās nodarbības, kas paredzētas ne tikai bērniem, bet arī pieaugušajiem. To laikā dalībniekiem tiek dota iespēja tuvāk iepazīties ar kādu noteiktu tēmu: viduslaiku bruņniecību vai inkvizīciju, kara tehniku vai kara uzvaru noslēpumiem, gotikas arhitektūru vai ģerboņu izveides gudrībām.

Nodarbībās par viduslaiku militārajām lietām ne tikai tiek prezentēts bagātīgs vizuālais materiāls par karavīru bruņām un ieročiem, bet to visu var arī pielaikt, izmēģināt, paņemt rokās zobenus, arbaletu un bultas. Atsevišķi vienojoties, var pamēģināt izšaut no loka vai arbaleta pils terasē profesionālu instruktoru vadībā.

Traķu salas pili ieskaujošajā Galvės ezerā ir 20 salas! Speciālo izglītojošo nodarbību laikā dalībnieki uzzinās interesantus faktus par ezeru, tā salām un daudzajām ar to saistītajām leģendām.

TUVUMĀ ATRODAS:

WWW.TRAKAIMUZIEJUS.LT

TRAŲU PUSSALAS PILS KOMPLEKSS

GPS: 54°38'44"N 24°56'10"E

Adrese: Kęstučio iela 4, Trakai

PAR

Unikālo un skaisto ezeru rotā trīs pils, kuru dēļ Traķu novads ir slavens jau kopš senām dienām Pirmā, kunigaiša Ģedimina būvētā Vectraķu pils (Senuju Traķu pils) – Vītauta Dižā dzimšanas vieta – atrodas aptuveni 4 km uz dienvidiem no Traķu vecpilsētas. Jaunā Traķu salas pils – XV gs. Lietuvas dižkunigaitijas aizsardzības arhitektūras šedevrs! Kopā ar Traķu pussalas pili tās bija tā laika valsts ekonomiskās un militārās varas apliecinājums.

Jāatceras, ka gotiskā salas pils ir vienīgā starp ezeriem esošā pils ne tikai Lietuvā, bet arī visā Centrāleiropā un Austrumeiropā! Turklāt salas pili pēc lieluma apsteigusī pussalas pils bija viena no lielākajām XV gs. ar aizsargmūri apjotajām pilīm Lietuvā. Tajā laikā tā bija ne tikai lielāka, bet arī svarīgāka par uz salas uzbūvēto.

Par Traķu pussalas pili atrasts diezgan maz rakstu avotu. Zināms, ka pils šeit stāvējusi jau XIV gs. beigās. Saukta arī par Lielo pili, tā bija Traķu un Viļņas aizsardzības kompleksa sastāvdaļa. Galves un Lukas (Bernardinu) ezera ieskaitā, ar aizsargmūri nocietinātā pils kādu laiku bija lielāka un svarīgāka nekā mūsdienās labāk zināmā un apmeklētāju iecienītā salas pils.

Laika gaitā Traķu pussalas pils pielietojums mainījās. Kādreiz īpašās nozīmes aizsardzības pils bija Lietuvas lielo kunigaišu un viņu dēlu rezidence. Vēlāk pils kļuva par augstdzimušo valsts ienaidnieku cietumu, XVII gadsimta beigās šeit tika ierīkots dominikāņu klosteris, bet cara laikā – policija un tiesa. Otrā pasaules kara laikā pilī darbojās gestapo, bet pēc kara – VDK cietums.

Pussalas pils – viena no lielākajām aizsardzības pilīm Lietuvas teritorijā. Šāda tipa pils iekšējo pagalmu apjoza aizsardzības siena ar šaušanas atverēm, torņiem un vārtiem. Šāda veida pilis parasti tika būvētas pie ūdens vai dabiski grūti pieejamās vietās. Ūdenstilpes, stāvas nogāzes, dziļi grāvji vai augsti uzbērumi veidoja grūti pārvaramus šķēršļus ienaidnieka karavīriem, mēģinot pili iekarot.

Šodien pussalas pils, kas pieder Traķu vēstures muzejam, ir sakārtota un pielāgota apmeklētājiem. 2005. gadā atvērta sakrālās mākslas ekspozīcija aicina apskatīt vairāk nekā 200 unikālu, par baznīcas dzīvi liecinošu eksponātu. Katrs apmeklētājs uzzinās, kas ir monstrance, arnāts, albarela u. tml.

SAKRĀLĀS MĀKSLAS EKSPOZĪCIJA

Restaurētajā dominikāņu klostera kapelā ierīkotā ekspozīcija iepazīstina apmeklētājus ar priesteru rituālo apģērbu un tam raksturīgajiem aksesuāriem. Šeit eksponēts ornāts – greznākais un nozīmīgākais liturģiskais apģērbs, kas simbolizē Dieva visaptverošo Mīlestību, garīdznieka tikumību, patiesību un no Sv. Gara saņemto žēlastību. Tāpat var sīki apskatīt bīskapa sandales, agrāk sauktas par kampadži, mitru – katoļu bīskapa rituālo cepuri, kas šūta no dārgākajiem materiāliem un tiek valkāta svinīgos gadījumos, u. c.

Svarīgākais katoļu rituālu piederums – monstrance – bieži ir ļoti grezns. Tas ir liturģisks piederums, kurā tiek turēts un godināts Vissvētākais Sakraments, tāpēc monstrance tiek izgatavota no dārgmetāliem un rotāta ar dārgakmeņiem. Šajā ekspozīcijā var apskatīt arī monstrances daļu melnhizedeku un liturģisko biķeri, kurā Sv. Mises laikā tiek svētīts euharistiskais vīns un maize.

Sakrālās mākslas ekspozīcijā ir daudz unikālu mākslas darbu. Starp slavenākajām gleznām jāmin «Dominikāņi godina augšāmcēlušos Kristu», kurā, kā mākslas pētnieki uzskata, attēlots dominikāņu ordeņa

dibinātājs Svētais Dominiks. Tāpat uzmanības vērti ir no Lietuvas valdnieku Ģedimīnaišu dinastijas nākušā Svētā Kazimera un Vītauta Dižā portreti.

Muzejā ir daudz skulptūru, kas attēlo svēto Kazimiru, svēto Florianu (ugunsdzēsēju aizbildni, kurš brīnumainā kārtā ar vienu spaini nodzēsa degošu māju), kā arī svēto Jonu Nepomuku – Traķu pilsētas un ūdensnelaimē nokļuvušo aizbildni. Ekspozīciju rotā arī viena no retākajām lietuviešu tautas mākslā atrodamajām skulpturālajām kompozīcijām – «Pēdējais vakarēdiens».

ZVANI

Kopš seniem laikiem zvanu skaņas kristiešiem simbolizējušas ļauno garu aizbiedēšanu. Augstajos torņos uzstādītie zvani aicina cilvēkus pulcēties un kopā priecāties svētku laikā, lūgties, kā arī pulcēties nelaimes gadījumā.

Šodien sakrālās mākslas ekspozīcijā ir iespēja apskatīt vairākus XVIII–XIX gs. zvanus, kas lieti Viļņā, Prūsijā, Rīgā un Rietumeiropā.

TUVUMĀ ATRODAS:

WWW.TRAKAIMUZIEJUS.LT

VECTRAKU PILS VIETA UN VĪTAUTĀ CELŠ

GPS: 54°36'20"N 24°59'05"E

Adrese: Pilies iela 1, Senujų Trakų ciems, Trakų rajons

PAR

Uz nelielā pakalna esošā Vectraķu pils vieta ir pasludināta par valsts nozīmes kultūras pieminekli. Kopš XIV gs. rakstiskos avotos minētā pils, līdzīgi kā pussalas pils, ir pieskaitāma ar aizsargmūri apjotā tipa pilīm. No visām pusēm to ieskāva 35–40 m plats, līdz 8 m dziļš ar ūdeni piepildīts grāvis, un sargāja no laukakmeņiem būvēta 10 m augsta aizsargsiena.

Kopš 1315. gada Vectraķi uz septiņiem gadiem kļuva par Lietuvas kunigaitijas galvaspilsētu. Pēc pravietiska kunigaiša Ģedimina sapņa par dzelzs vilku, kad pēc tam galvaspilsēta tika pārcelta uz Viļņu, šī vieta palika par tā laika Traķu kunigaitijas un Žemaitijas seņūnijas galvaspilsētu. Pilī rezidēja Lietuvas submonarhi, kuri nodrošināja Lietuvas rietumu robežu drošību un aizsardzību.

Vectraķu pils – viena no senākajām Lietuvas mūra pilīm – tika uzbūvēta stratēģiski ļoti izdevīgā vietā. Uz neliela pakalna esošo pils vietu ieskāva dziļš, ar ūdeni pildīts grāvis. Interessants fakts, par kuru liecina XVI gs. rakstu avoti, – pilī varēja nokļūt tikai ar laivu. Daudz vēlākos (XIX gs.) pils plānos ir parādīts paceļams tilts.

Vectraķu pils – Vītauta Dižā dzimtene. Hronikas vēsta, ka ap 1350. gadu Traķu kunigaiša Kēstuča un vaidelotes Birutes ģimenē piedzima viena no slavenākajām nākamajām Lietuvas vēstures personībām. Līdz pat mūsdienām cildinātā kunigaiša Vītauta valdīšanas laikā Lietuvas valsts izpletās no Baltijas jūras līdz pat Melnajai jūrai!

Krusta karu laikā Vectraķu pilij daudzas reizes tika uzbrukts, un tā tika vairākkārt sagrauta. Izšķirošais bija 1391. gada krustnešu uzbrukums, kad pamatīgi izpostītā pils vairs netika atjaunota. Vectraķu aizsardzības nozīme vājinājās.

Aptuveni 1410. gadā Vītauts Dižais savā dzimtajā pilī izmitināja no Tīnecas (netālu no Krakovas) uzaicinātos benediktiešus. Valdnieks uzbūvēja koka baznīcu, piešķīra mūkiem desmito tiesu muižas zemju un divus ezerus. Klosteris pastāvēja līdz XIX gs. vidum, kad to slēdza Krievijas impērijas administrācija.

Šodien senās pils vietā atrodas XVIII–XIX gs. mijā pārbūvētais klostera un neogotikas stila baznīcas ansamblis. Pilskalna nogāzes rotā ap divsimt gadu vecas klostera dārza liepas. Blakus bijušajai pils vietai atrodas Vectraķu vienas ielas ciemats, kam piešķirts arhitektūras liguma statuss.

VĪTAUTA DIŽĀ CEĻŠ

Vecraķu virzienā ved vēstures entuziastu iecienīts ceļš. Pieminot kunigaiša 570. nāves gadadienu, Traķu vēsturiskā nacionālā parka direkcija izveidoja simbolisku Vītauta Dižā ceļu. Šajā projektā iesaistījās arī Vecraķu kopiena. 2000. gadā sabiedrībai atklātajā ceļā – maršrutā Traķi – Vecraķi – ierīkotas deviņas stacijas, deviņas stabveida kapelas, kas simbolizē nozīmīgus Vītauta Dižā dzīves notikumus un viņa nopelnus. Internetā vai tūrisma informācijas centrā var atrast Vītauta ceļa karti, kurā precīzi norādīta katras stabveida kapelas vieta.

Pirmā ceļiniekus sagaida senākā (1998. gads) stabveida kapela, kas attēlo Sv. Juri. Uz nelielā pakalna, no kura paveras skats uz Traķu salas pili un Traķu baziliku, esošā skulptūra simbolizē dižkunigaiša kareivīgo raksturu, viņa nežēlīgās un triumfālās cīņas. No šejienes sākas ceļš uz vēsturisko Lietuvas galvaspilsētu – Vecraķiem. Vītautu Dižo kā piļu un baznīcu būvētāju piemin Sv. Kazimira kapela. Benediktiešu ierašanās atcerei uzstādīta Sv. Benediktam veltīta stabveida kapela.

«Bēgšana uz Ēģipti» attēlo uz zirga jājošu pāri – karaīmu ierašanās simbolu: sieviete tur grozu ar gurķiem, šādi atgādinot, ka tieši karaīmi no tālās Krimas valstī ieveda šo dārzeni un tā audzēšanas tradīcijas. Senās Ēģiptes pārvaldnieka meita – studentu aizbildne Sv. Katrīna no Aleksandrijas – atgādina par Vītauta centieniem sūtīt jauniešus studēt uz Rietumeiropu un pirmo Lietuvas studentu Krakovas Universitātē – Mikolu no Vecraķiem!

Iebraucot Vecraķos, redzama skulptūra par godu kunigaiša vecākiem Ķēstutim un Birutei. Rokā abi tur tā arī nesaņemto Vītauta Dižā kroni. «Sāpju plosītā Pietā» atgādina par bēdīgo Ķēstuta bojāeju Krēvas pilī. Šī stabveida kapela ir guvusi īpašu vietējo iedzīvotāju ievērību: pie tās bieži lūdzas, lūdzās ir iekopta puķu dobe. Vissenākajā Traķu pils vietā atrodas skulptūra Sv. Marija ar Bērnu, kas simbolizē šķīsto mātes stāvokli un pieķeršanos dzimtenei.

Pēdējā un visvēlāk uzstādītā skulptūra – no koka izgatavotais sēdošais kunigaitis Vītauts, kurš vienā rokā tur zobenu, otrā – Lietuvas valsts simbolu Vīti.

TUVUMĀ ATRODAS:

UPURKALNS

GPS: 54°38'48"N 24°56'16"E

Adrese: Kęstučio iela 4, Trakai

PAR

Ezeriem nosētā un upēm izvagotā brīnišķīgā Traķu ainava izceļas gan ar dabas, gan arī ar bagātīgu kultūrvēsturisko mantojumu. Lukas (jeb Bernardīnu) ezera rietumu piekrastē esošās pussalas galā atrodas 17 metrus augstais pilskalns, kurš nez kāpēc pārdēvēts par Upurkalnu. No šī lapu kokiem apaugušā kalna virsotnes paveras brīnišķīgs skats uz iespaidīgo, ezeriem ieskauto Traķu salas pili.

Par pilskalnu sauc pauguru, kura galotnē slejas vai ir slējusies pils, kā arī atrodami no zemes veidoti uzbērumi. Vārds «pils» ir atvasināts no vārda «pilti» (tulkojumā no liet. val. «bērt»). Upurkalns – viens no aptuveni tūkstoš Lietuvas teritorijā uzskaitītajiem pilskalniem.

Galvenais Upurkalna pielietojums – pils un tai apkārt esošās apdzīvotās vietas aizsardzība. Kalna virsotnē ierīkotajā laukumā aizsardzības nolūkos cīņai pret uzbrucējiem pulcējās apkārtnes ļaudis, šeit pulcējās arī armija. Upurkalna laukuma garums šobrīd ir 45 metri, bet platums – 17 metri. Pilskalna drošību palielināja tam apkārt izraktais 18 metrus platais un 3 metrus dziļais grāvis!

Traķu pussalas pils un tās aizsardzības komplekss ar Upurkalnu rakstiskajos avotos nav daudz minēts. Uzskata, ka Pussalas pils būvniecību XIV gs. vidū īstenoja Kęstutis. Tā ilgusi aptuveni 20 gadus. Līdz tam Lietuvas dižkunigaitijas rezidence bija Vectraķu pils, kas atrodas 3 km no Traķu pilsētas.

UPURKALNA VĀRDA IZCELSME

Traķu Pussalas pils teritorijā esošais pilskalns jau kopš seniem laikiem tiek saukts par Upurkalnu. Taču kāpēc šāds nosaukums dots – nav zināms!

Zināmākā leģenda vēsta, ka šajā kalnā notikusi upurēšana pagānu dieviem. XIX gs. vidū Upurkalna teritoriju pētījušais grāfs Eustahijs Tiškevičs (Eustachijus Tiškevičius) atrada sacaurumotu karoti un domāja, ka tā varētu būt izmantota upurēšanas rituālos – asins smelšanai. Vēlāk šo karoti pētījušie arheologi atklāja, ka tā ir daudz jaunāku laiku izstrādājums. Tātad nav atklāti nekādi uzticami avoti, kas apstiprinātu, ka šis pilskalns kādreiz izmantots pagānu upurēšanas rituāliem.

PILSKALNS – AIZSARDZĪBAS BŪVE

Galvenais pilskalnu pielietojums – aizsardzība, tāpēc tos vienmēr centās ierīkot vietās, kas jau ir maksimāli aizsargātas ar dabiskiem šķēršļiem. Kalni, ko ieskauj ūdenstīlpes vai stāvas nogāzes, no aizsardzības viedokļa ir sevišķi piemēroti pilskalnu ierīkošanai.

Kalna nogāžu augstums un stāvums – svarīga pilskalna nepieejamības pazīme. Papildu pils aizsardzība tika nodrošināta, dabiskos šķēršļus nostiprinot ar cilvēku veidotiem uzbērumiem vai izraktiem grāvjiem. Uz kāpšana aptuveni 17 metrus augstā un stāvā Upurkalna virsotnē var būt diezgan liels izaicinājums. Par laimi, šodien uz kāpt pilskalnā un baudīt no tā redzamo skatu var pa dienvidrietumu nogāzē ierīkotajām kāpnēm.

Jāatceras, ka Lietuvā šobrīd grūti atrast pilskalnu, kas būtu saglabājis savu sākotnējo izskatu. Bieži vien nākas ņemt talkā iztēli, lai «saskatītu» agrāk bijušos daudz augstākos uzbērumus, dziļākos grāvjus vai stāvākās nogāzes. Var mēģināt iztēloties arī lielo bruņu un ieroču svaru, kas nospieda bruņinieku plecus. Bruņas varēja svērt līdz 40 kilogramiem!

PUSSALAS PILS

Traķu pussalas pils XIV gs. vidū tika uzbūvēta ar Lietuvas dižkunigaiša Kēstuta rīkojumu. Lietuvas viduslaiku valdnieka Vītauta laikā (XV gs.) Traķu pussalas pils, saukta arī par Lielo pili, bija viena no dižkunigaiša rezidencēm, neatņemama Traķu pilsētas un valsts galvaspilsētas Viļņas aizsardzības kompleksa sastāvdaļa. Pēc Vītauta nāves Lielā pils kļuva par kunigaiša Švitrigailas un Žigimanta Kēstuta rezidenci.

Visbeidzot kunigaiši no teritorijas atteicās, un tā tika izmantota citiem mērķiem. XVI gadsimta sākumā pils kļuva par cietumu. Šeit tika ieslodzīti Maskavas lielkņazistes izsūtītie un citi augstas kārtas valsts ienaidnieki vai cietumnieki. 1655. gadā pils tika sagrauta, un tikai pēc vairākiem gadsimtiem, XIX gs. beigās, sākoties arheoloģiskajai izpētei, tika uzsākti aizsardzības kompleksa restaurācijas darbi.

TUVUMĀ ATRODAS:

UŽUTRAKŲ LAUKU MUIŽA

GPS: 54°39'35"N 24°56'37"E

Adresė: Užtrakio iela 17, Trakai

PAR

Užutrakų muiža – viena no spilgtākajām Lietuvas muižām, kas vislabāk saglabājusies. Galves ezera krastā esošais restaurētās muižas un parka ansamblis sniegs jums iespēju sajūst XIX gs. Lietuvas muižniecības dzīves garu.

Užutrakų muižu XX gs. sākumā ierīkoja grāfs Jozaps Tiškevičs (Juožapas Tiškevičius) kopā ar sievu Jadvīgu. Viņu iedvesmoja unikālā Traķu ainava – muiža tika ierīkota, maksimāli izmantojot šīs vietas sniegtās iespējas.

Muižas ēkas, kas rotātas ar iespaidīgiem Luija XVI stila interjeriem, izveidoja poļu arhitekts Juzefs Huss. Tās noslēdzas ar terasi, uz kuras līdzīgi kronim atrodas atklātā tipa paviljoni. No terases paveras pasakains skats uz Traķu pili. Parku plānoja slavenais franču ainavu arhitekts Eduards Frasuā Andrē (Édouard François André). Tika izveidots jauktā tipa parks, kas rotāts ar antīko skulptūru kopijām un daudziem augiem. Šeit joprojām aug gandrīz simt veidu un formu koku un krūmu – vairāk nekā puse no tiem tika speciāli ievesti, veidojot parku.

Šodien muižā varam nokļūt pa sauszemes ceļu, taču grāfa ģimene to neizmantoja – uz pussalu cēlās ar plostu pāri Galves un Skaiščas ezera šaurumam, pie kura dzīvoja prāmnieks. Sauszemes ceļš tajā laikā bija paredzēts tikai saimniecības vajadzībām un tāpēc tika dēvēts par “kartupeļu ceļu” (Bulvių kelias). Pa to nebrauca arī augsta ranga Tiškeviču viesi, kad devās uz muižā rīkotajām pieņemšanām, radnieku tikšanās vai draudzīgām dzīrēm. Pasākumu laikā šeit skanēja mūzika, uz mielasta galda netrūka ne muižā sietu franču sieru, ne spirta brūzī tecinātu dzērienu, bet galda vidū bieži atradās cepts muižā audzēts fazāns.

Muiža grāfiem Tiškevičiem piederēja līdz Otrajam pasaules karam. Padomju okupācijas laikā muiža tika nacionalizēta un pārvērsta par sanatoriju, pionieru nometni, vēlāk – par tūrisma bāzi. Muiža stipri cieta – tika izjaukts oriģinālais muižas ēku plānojums, nolaists parks.

Mūsdienās Užutrakų muiža atdzimst – tiek restaurētas ēkas, atjaunots parks. Šeit regulāri norisinās koncerti, izstādes, bet pats muižas ansamblis ir viena no apmeklētākajām vietām reģionā.

PARKS

Franču ainavu arhitekts Eduards Andrē Užutrakī ieradās 1898. gadā. Šeit viņš radīja sev raksturīgo jauktā stila parku, kura platība sasniedza 80 ha. Pretī ēkām tika izveidoti parteri ar apgrieztu liepu alejām, ornamentālām puķu dobēm, marmora vāzēm un skulptūrām.

Arhitekts meistarīgi izmantoja kontrastu pilno pussalas ainavu, ar mākslīgo klinšu kompozīcijām uzsverot tās pakalnus un pussalu apskalojošo ezeru mirguļošanu papildinot ar dīķu sistēmu. Tika izrakti vairāk nekā 20 dīķu, kuri savienoti savā starpā un ar ezeriem. Šādā veidā tika radīts unikāls ūdens atspulgu parks, kurā pazuda robeža starp sauszemi un ūdeni.

DABA

Užutrakā muižas parkā var sastapt gan vietējos un ievestos augus – 38 Lietuvā savajā augošus, 54 ievestus kokus un krūmus, aptuveni 400 sugu un formu zālāju. Daudzus no šiem augiem atvedis parka autors Eduards Andrē.

Šajā parkā dzīvo vāveres, stirnas, saskaitītas septiņas sikspārņu sugas. Dīķos un to tuvumā var sastapt retas varžu sugas, parasto tritonu un lielo tritonu, kā arī ūdrus. Vecos parka kokus iecienījuši dzeņi, dzilas,

pūces. Parka iebrauktuvju vietās perē vistu vanagi un niedru lijās, uz ēkas jumta – garknābja gauris, bet dīķos barojas gārņi un upes zīriņi.

SKULPTŪRAS

Kopš muižas pirmsākumiem teritoriju rotājušas daudzas skulptūras – to vidū pazīstamā XVIII gs. franču skulptora Antuāna Kuazevoksa (Antoine Coysevox) darbu kopijas. Parasti tās attēloja antīkās dievietes un dievus. Gandrīz visas skulptūras tika iznīcinātas pēc Otrā pasaules kara, taču šodien tās ir atjaunotas un atkal atgriezušās parkā.

Parkā var apskatīt antīkās dievietes Diānas skulptūru, kur kā dieviete attēlota Francijas karaļa Luija XV māte Marie-Adelaide de Savoie. Šī, līdzīgi kā Floras un Hamadriādas skulptūras, ir Luvrā esošo darbu kopija. Šeit arī atradīsiet Bakha skulptūru, dažādus krūšutēlus, bet Galves ezera krastā stāv Jaunavas Marijas skulptūra – tā parkā saglabājās visilgāk. Skulptūru vēl varēja redzēt 1964. gadā, vēlāk tā tika iemesta ezerā. 1975. gadā sabojātā skulptūra atrasta Varniku ciema kapsētā un pārcelta uz Traķu baznīcu. Užutrakā parkā stāv oriģinālās Jaunavas Marijas skulptūras kopija.

TUVUMĀ ATRODAS:

TEKSTU AUTORS

Rūta Paulionytė

PALDIES FOTOGRĀFIEM PAR PALĪDZĪBU PUBLIKĀCIJAS SAGATAVOŠANĀ:

Lukui Jonaičiui

Donatui Petkevičiui

Žilvinui Petkui

PUBLIKĀCIJA IR BEZ MAKSAS